

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ

Θ. Κουρματζή

Αν και στο βορά, η Ιρλανδία θεωρείται νότιος Ευρώπη, με τη γεωπολιτική έννοια της ανάλυσης.

Λαός εργατικός, εύπιστος, θρησκόληπτος και ευρηματικός, οι Ιρλανδοί γνώρισαν πολλές πράξεις, αντιφατικές πολλές φορές, του δράματος της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Από το 12^ο αιώνα βρίσκονταν κάτω από τη κυριαρχία των Βρετανών, ενώ απέκτησαν την ανεξαρτησία τους μόλις το Δεκέμβρη του 1921, αλλά έξι επαρχίες της βόρειας χώρας παραμένουν ακόμα υπό την κατοχή των Άγγλων. Η πολύχρονη αυτή υποταγή, όπως και αν είναι, άφησε στη ψυχοσύνθεση των Ιρλανδών τα σημάδια της. Στο ρεαλισμό των οικονομικών σκοπών όμως αυτό δεν έχει καμία σημασία γιατί η ιρλανδική δομή είναι προσανατολισμένη εμπορικά και παραγωγικά προς τον αγγλοσαξωνικό κόσμο. Το 42% των εξαγωγών οδεύουν προς τις ΗΠΑ και Αγγλία.

Αν και είναι δύομισι φορές μικρότερη από την Ελλάδα πληθυσμιακά, η ικανότητα της για παραγωγή ακαθάριστου προϊόντος είναι πολύ μεγαλύτερη. Το 2010 εν μέσω κρίσης η αξία της ακαθάριστης παραγωγής έφθασε στα 172,3 δις δολάρια από 23,9 που ήταν το 1980. Το προϊόν αυτό παράγεται κατά το πλείστον από ένα άθροισμα 4,5 εκατομμυρίων ανθρώπων που είναι κατανεμημένο ασύμμετρα στους παραγωγικούς κλάδους. Πολύ μικρό μέρος ασχολείται με τη πρωτογενή παραγωγή (2%) ενώ το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού κατέχει θέσεις εργασίας του τομέα των υπηρεσιών (70%). Το κατά κεφαλή εισόδημα ήταν

38 χιλιάδες δολάρια το 2010, με ένα δείκτη ανισοτήτων (Gini index) κοντά στο μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ, 29,3 ενώ το 1987 ο δείκτης αυτός ήταν πολύ μεγαλύτερος και κοντά στο 36. Στην Ελλάδα ο δείκτης ανισοτήτων είναι υψηλότερος και το 2009 βρέθηκε με τιμή 33. [\[1\]](#)

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια η Ιρλανδία αποτέλεσε χώρα επιλογής των πολυεθνικών μεγάλων εταιριών υψηλής τεχνολογίας και λόγω της χαμηλής φορολογίας και λόγω κατάλληλου προστατευτικού θεσμικού δικτύου. Οι Ιρλανδοί μετά την αναπτυξιακή στασιμότητα της δεκαετίας του '80 θεώρησαν ότι με τον τρόπο αυτό ανακάλυψαν ένα μοντέλο προσέλκυσης ξένων επενδύσεων που τους έδωσε μεγάλες αποδόσεις στο ρυθμό ανάπτυξης ο οποίος πράγματι κατέγραφε υψηλά νούμερα μεγέθυνσης και μεταξύ του 5 -9%.

Οι τεχνολογικές εταιρίες εξήγαγαν βέβαια το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής και των κερδών τους στην αλλοδαπή αλλά δεν είναι αλήθεια ότι η Ιρλανδία δεν είχε να αποκομίσει οφέλη από τη παροχή «φιλοξενίας». Η ανεργία μειώθηκε στα φυσικά όρια, οι ανισότητες σμικρύνθηκαν σε σχέση με τη δεκαετία του '80, το επίπεδο των τιμών προσαρμόστηκε στο επίπεδο των μισθών, και η χώρα πήρε τον τίτλο της κέλτικης τίγρεως κάτι ανάλογο με εκείνο των ασιατικών τίγρεων.

Ποιο ήταν το λάθος όμως και το μοντέλο αυτό της προσελκυστικότητας ξένων εταιριών, σταμάτησε να αποδίδει;

Η απάντηση δεν είναι δύσκολο να βρεθεί. Πρώτα απ' όλα η ανάπτυξη που εμφανίσθηκε στην Ιρλανδία ήταν εξωγενής. Αυτό σημαίνει πολύ απλά ότι οι παράγοντες που τη προσδιόριζαν δεν ελέγχονταν απόλυτα από την εγχώρια εξουσία αλλά από τις στρατηγικές των πολυεθνικών και τη διεθνή ζήτηση. Δεύτερον, οι μεγάλες ροές κεφαλαίου που δημιουργήθηκαν από τη δράση των εταιριών απαιτούσαν ένα εύρωστο και διαρκώς αναπτυσσόμενο τραπεζικό και χρηματοοικονομικό σύστημα που θα ήταν σε θέση όχι μόνο να τις «ρυθμίσει» αναπτυξιακά αλλά και να τις κατανείμει ορθολογικά. Αυτός ο συνδυασμός ταυτόχρονης ανάπτυξης / ρύθμισης, ομολογουμένως δεν είναι εύκολη υπόθεση και μάλιστα για μια χώρα που λίγα μόνο χρόνια πριν ήταν υπανάπτυκτη στον τομέα. Όταν ο ρυθμός αύξησης της προσφοράς χρήματος είναι μεγαλύτερος από το ρυθμό αύξησης του προϊόντος τότε δημιουργούνται πιέσεις και στο επίπεδο των τιμών και στο επίπεδο ελλειμμάτων. Τρίτον, οι μεγάλες ροές κεφαλαίου ως αποτέλεσμα των ξένων επενδύσεων, δημιούργησαν ένα ονομαστικό / πλασματικό επίπεδο ισορροπίας και στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών και στην αγορά εργασίας, που όταν όμως αυτές (οι ροές) μειώθηκαν, οι αγορές θα έπρεπε να επανέλθουν στο αρχικό επίπεδο ισορροπίας. Η «επιστροφή» αυτή σε χαμηλότερο επίπεδο ισορροπίας, ή στο αρχικό, παίρνει τη μορφή της κρίσης και συντελείται με τις

πολιτικές των οριζόντιων περικοπών των αμοιβών των συντελεστών που εφαρμόζει η τρώϊκα.

Η κρίση εμφανίστηκε πρώτα στο τραπεζικό τομέα, όπως ήταν φυσικό, ο οποίος και λόγω των εσωτερικών του δυσλειτουργιών, δεν άντεξε και για να αποφευχθεί η κατάρρευση του, ο κρατικός προϋπολογισμός άνοιξε υπερβολικά δημιουργώντας ελλείμματα της τάξης του 32,4% του ΑΕΠ, τα μεγαλύτερα παγκοσμίως.

Οι πολιτικές εκκαθάρισης, κόστισαν 10% μείωσης του ΑΕΠ σε δύο μόλις χρόνια και 25% μείωσης των μισθών. Οι ισορροπίες στις τρεις αγορές όμως δεν έχουν αποκατασταθεί ακόμα και αυτό σημαίνει πως το κόστος ενδέχεται να είναι ακόμα μεγαλύτερο. Οπωσδήποτε σ' αυτό συντελεί και η ευρωπαϊκή κρίση χρέους αλλά και η συνεχιζόμενη δυσπιστία των ξένων εταιριών. Πάντως οι περισσότερες πιθανότητες βρίσκονται στο σενάριο να επιστρέψει η Ιρλανδία στα επίπεδα του τέλους της δεκαετίας του '80 παρά να επανακτήσει το επίπεδο ανάπτυξης πριν τη κρίση. Αλλά και αυτή η εκδοχή είναι συνδεδεμένη με τις ευρωπαϊκές πολιτικές αντιμετώπισης της χρεωστικής κρίσης.

Αν οι αντιδράσεις των διεθνών αγορών εμφανίζουν μεγάλη ευαισθησία, πολλές φορές ανορθολογική, μεγάλη ευαισθησία επίσης παρουσιάζουν και οι πολιτικές αγορές. Η νέα κυβέρνηση βλέπει την πολιτική της επιρροή να μειώνεται στον ίδιο βαθμό που αυξάνεται η επιρροή της πολιτικής πτέρυγας του IRA, (SIN FEIN).

Οι ιρλανδοί όπως και οι έλληνες, όπως και οι ιταλοί δεν βλέπουν τις βαθύτερες δομικές αιτίες του συστήματος που δημιουργεί κρίσεις αλλά μένουν στο επιφανόμενο δηλαδή στην πολιτική αντανάκλαση του γεγονότος. Όχι ότι η πολιτική διαχείριση είναι άμοιρη ευθυνών, κάθε άλλο, αλλά στην περίπτωση της Ιρλανδίας, τα δημόσια οικονομικά δεν παρουσίαζαν ανισορροπίες προερχόμενες από κακοδιαχείριση.

Η πολιτική διαχείριση μιας καπιταλιστικής κρίσης, είτε έχει κενσιανό επίχρισμα είτε κλασικό, δεν μπορεί να επιφέρει αναστρέψιμα αποτελέσματα δραστικά και βραχυχρόνια. Η ιστορία των κρίσεων διδάσκει πως όποιες και αν ήταν οι δημοσιονομικές ή νομισματικές πολιτικές αντιμετώπισης από τις κυβερνήσεις, οι επιπτώσεις ήταν οριακές και μάλιστα επί τα χείρω. Για να εξυγιανθεί μια καπιταλιστική οικονομική δομή, και μάλιστα τόσο πολύπλοκη όσο η σημερινή, απαιτούνται εκκαθαρίσεις αγορών, που με απλά λόγια σημαίνει, ανεργία, μείωση του βιοτικού επιπέδου, εξαφάνιση επιχειρήσεων και πτώση κυβερνήσεων.

Ακόμα και αν πρόκειται για πολύ μεγάλες οικονομίες, όπως είναι η αμερικανική, η πολιτική της νομισματικής χαλάρωσης που εφαρμόζεται, δημιουργεί μεγάλα δημόσια χρέη και κρατικά ελλείμματα. Αλλά αυτά κάποτε θα πρέπει να αντιμετωπισθούν. Και αυτό θα γίνει από τις επόμενες γενιές αλλά αυτό μάλλον αφήνει αδιάφορη και χαλαρή τη σημερινή πολιτική ηγεσία γιατί αυτή απλώς δεν «θα είναι στα πράγματα» τότε. Ας αντιμετωπίσουν τα προβλήματα οι επόμενες γενιές των πολιτικών αλλά και αυτές τα μεταθέτουν στις επόμενες και ούτω καθ' εξής, ατέρμονα, μέχρι το χρονικό σημείο της ολικής πτώσεως, που σημαίνει πως οι αγορές εκκαθαρίζονται με ένοπλες συγκρούσεις.

Βασικά οικονομικά στοιχεία Ιρλανδίας.

Πληθυσμός

4,470 (1980: 3,400)

ΑΕΠ (PPP)

173,3 (1981: 23,3)

Κατά κεφαλή ΑΕΠ

\$37,300 (1980: 7,008)

Δημόσιο χρέος

Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator
Τετάρτη, 21 Δεκέμβριος 2011 14:26 -

967% ΑΕΠ (1987: 110%)

Δημόσιο έλλειμμα

-32,4%

Ανεργία

13,6%

Πληθωρισμός

4,5%

Κρατικά έσοδα

\$70,66 δις

Κρατικές δαπάνες

Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator
Τετάρτη, 21 Δεκέμβριος 2011 14:26 -

\$136,8 δις

Οι Ιρλανδοί έχουν δημιουργήσει το NAMA (NATIONAL ASSET MANAGEMENT AGENCY) με το οποίο προσπαθούν να διαχειριστούν τα στοιχεία της κρατικής περιουσίας και να τα απομονώσουν από τοξικούς τίτλους. Δείχνει να τα καταφέρνουν μέχρι τώρα αργά αλλά σταθερά. Στο τέλος της περιόδου, η ολική επιτυχία ή αποτυχία εξαρτάται από την πορεία της εξέλιξης της ευρωπαϊκής κρίσης και της τύχης του ευρώ.

[1] Βλ. Κουρματζής Θ. «Παγκοσμιοποίηση και το αναπτυξιακό σπινάλιο στην Ελλάδα. Εισοδηματικές και περιφερειακές ανισότητες». Εκδ. ΙΣΤΑΜΕ.